

ИКОНОМИЧЕСКИТЕ РЕГИОНИ НА КИТАЙСКАТА НАРОДНА РЕПУБЛИКА: ЮГОЗАПАДЕН РЕГИОН

Илиян Матеев

Великотърновски университет, България

THE ECONOMIC REGIONS OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA: SOUTHWESTERN REGION

Iliyan Mateev¹

University of Veliko Tarnovo, Bulgaria

Abstract: The article explores the development of the Southwestern region of the People's Republic of China from the late 1970s to the present day.

Keywords: China; Economic Regions; Southwestern Region

След началото на икономическите реформи от декември 1978 г. в Китай се прилага нова концепция на икономическо райониране с цел усъвършенстване на териториалното планиране, според която се формират три големи икономически зони: Източна, Централна и Западна. През 90-те години трите мегазони са преобразувани в четири икономически макрорегиона: Североизточен, Източен, Централен и Западен, които в началото на XXI век бяха преобразувани в седем икономически региона: **Североизточен, Северен, Източен, Централен, Южен, Северозападен и Югозападен.**

1. Североизточният регион съвпада с територията на историческата област Манджурия и включва провинциите Хейлундзян, Джилин и Ляонин.
2. Северният регион включва градовете на централно подчинение Пекин и Тиендзин, провинция Хъбей и автономния район Вътрешна Монголия.

¹ Dr. Iliyan Mateev is an Associate Professor at St Cyril and St Methodius University of Veliko Turnovo; Faculty of Economic; Department of Economic Theory and International Economic Relations; Email: i.mateev@ts.uni-vt.bg

3. Източният регион включва град на централно подчинение Шанхай провинциите Шандун, Дзянсу, Джъдзян и Фудзиен.
4. Централният регион включва провинциите Шанси, Хънан, Хубей, Хунан Анхуей и Дзянси.
5. Северозападният регион включва провинциите Шънси, Гансу, Цинхай, Нинся-Хуейския автономен район и Синдзян-Уйгурския автономен район.
6. Южният регион включва провинциите Гуандун, Хайнан, специалните административни райони Хонконг и Макао, както и Гуанси-Чжуанския автономен район.
7. Югозападният регион включва града на централно подчинение Чунцин, провинциите Съчуан, Юннан, Гуейджоу и Тибетския автономен район.

Чунцин е важен политически, икономически и културен център. Неформална столица на Югозападен Китай. По време на Втората китайско-японска война е временна столица на Република Китай. През 1997 г. е отделен от Съчуан и става един от четирите града на централно подчинение, заедно с Пекин, Тиендзин и Шанхай. Като такъв има статут на провинция. През 2020 г. населението на муниципалитета е наброявало 32.1 млн.д., живеещи върху площ от 82.4 хил. км² (приблизително колкото е територията на Австрия).² Населението на метрополията е наброявало 16.5 млн.д. (3-то място в Китай след Шанхай и Пекин).³ Градът на централно подчинение граничи на запад със Съчуан, на юг с Гуейджоу, на изток с Хубей и Хунан, а на север с Шънси. Климатът е субтропичен, със средна влажност на въздуха, надвишаваща 75 % през всички месеци. Над 100 дни от годината Чунцин е обвит от мъгла и затова е наричан „Мъгливият град“. Лятото е горещо и влажно, а зимата сравнително мека, най-ниските средни температури са около 6 – 7 градуса.

Местоположението на Чунцин в поречието на Яндзъ, която е най-голямата река в Китай и най-дългата река в Азия, е осигурило позицията на града като един от трите най-важни града по поречието ѝ, наред с Нанкин и Ухан. Може да се каже, че Яндзъ е превърнала Чунцин във врата към китайския Запад.

² **National Bureau of Statistics of China 2021:** Office of the Leading Group of the State Council for the Seventh National Population Census. 2021. Available at: www.stats.gov.cn/english/PressRelease/202105/t20210510_1817188.html [Accessed 11 May 2021]

³ **PopulationStat 2020:** World Statistical Data. 2020. Available at: <https://populationstat.com/china/> [Accessed 11 April 2020]

Построяването на най-големия язовир в света – „Три клисури“ (1994–2003 г.) позволява до речното пристанище на Чунцин да достигат океански кораби. Напълно завършената през 2012 г. ВЕЦ е най-голямата в света, изпреварвайки Итайпу (на река Парана, на границата между Бразилия и Парагвай) и снабдява огромния град с нужната му електроенергия.⁴

През 2019 г. икономиката на Чунцин е шеста по големина сред градовете в КНР (CNY 1033bn) след Шанхай (CNY 1641bn), Пекин (CNY 1521bn), Шънджън (CNY 1213bn), Гуанджоу (CNY 1176bn) и Тиендзин (CNY 1037bn).⁵

През 2019 г. БВП на целия административен район на града на централно подчинение е в размер CNY 2361bn, което го нарежда на 17-о място в КНР.⁶ Градът е на трето място в КНР по производство на автомобили, след Шанхай и Чанчун, и на първо по мотоциклети. В него се намира централата на Chang'an Automobile (Group) Co., Ltd., която влиза в т. нар. „Голяма четворка“ на китайските автомобилостроители, заедно с SAIC Motor Corporation Limited (Шанхай), FAW Group Corporation (Чанчун) и Dongfeng Motor Corporation (Ухан). Chang'an Automobile (Group) Co., Ltd. има съвместно производство с „Форд“ и „Мазда“ и през 2020 г. е произвела над 3 млн. автомобила.⁷ Централата на най-големия производител на мотоциклети в Китай – Lifan Industry (Group) Co., Ltd., също се намира в града. Компанията е и сред десетте най-големи производители на автомобили. При производството на мотоциклети си сътрудничи тясно с италианската MV Augusta.⁸

В Чунцин е силно развита черната и цветната металургия – тук се намира един от десетте най-големи завода за производство на стомана и чугун⁹, както и един от трите най-големи завода за производство на алуминий¹⁰.

⁴ **Britannica 2021:** Encyclopædia Britannica Inc. 2021. Available at: <https://www.britannica.com/topic/Three-Gorges-Dam> [Accessed 27 September 2021]

⁵ **China Checkup 2021:** China Checkup – a service by Checkup Group Pty. Ltd. 2021. Available at: <https://www.chinacheckup.com/blog/china-city-economies> [Accessed 1 October 2021]

⁶ **Statista 2020:** Gross domestic product (GDP) of China in 2019, by region (in billion yuan) 2020. Available at: <https://www.statista.com/statistics/278557/gdp-of-china-by-region/> [Accessed 2 October 2021]

⁷ **Changan Auto 2021:** Changan Automobile Company Limited. 2021. Available at: <https://www.globalchangan.com> [Accessed 1 October 2021]

⁸ **Lifan Technology 2021:** Lifan Group Corporation. 2021. Available at: <https://www.lifan.com> [Accessed 1 October 2021]/ (**MV Augusta 2021:** MV Augusta Motor S.p.A. 2021. Available at: <https://www.mvagusta.com/> [Accessed 1 October 2021])

⁹ **Chongqing Iron & Steel 2021:** Chongqing Iron & Steel (Group) Ltd. 2021. Available at: <https://www.cqgtjt.com/intro/13.html> [Accessed 1 October 2021]

¹⁰ **Southwest Aluminum 2021:** Southwest Aluminum (Kunshan) Co. Ltd. 2021. Available at: <https://www.southwest-aluminum.com> [Accessed 1 October 2021]

В града има 19 ВУЗ-а, най-престижните сред тях са Чунцинският университет, който влиза в китайската „Лига 9“¹¹, и Югозападният университет¹².

Съчуан (83.7 млн. д.; 487.0 хил. км²) е най-населената провинция в Китай до 1997 г., когато Чунцин е отделен от нея и става град на централно подчинение. През 2021 г. е четвърта по брой на населението след Гуандун, Шандун и Хънан.¹³

В географско отношение се състои от две части – на изток е разположена голямата и плодородна Съчуанска котловина (229.5 хил. км²), в която климатът е влажен, субтропичен, с чести мъгли. Западната и северозападната части на провинцията са разположени в Тибетското плато и климатът става все по-хладен с надморската височина.¹⁴

Климатичните условия в Съчуанската долина благоприятстват изключително много отглеждането на ориз, като добивите са сред най-високите в Китай. Отглеждат се също така големи количества царевица, пшеница, захарна тръстика, чай, сладки картофи, соя, фъстъци, цитруси, праскови, ябълки и круши. Съчуан е лидер в Китай по броя на свине и едър рогат добитък. Развито е бубарството за нуждите на производството на коприна.

През 2019 г. БВП на Съчуан е бил на стойност (CNY 4662bn), което го нарежда на 6-о място в КНР, след Гуандун (CNY 10767bn), Дзянсу (CNY 9963bn), Шандун (CNY 7107bn), Джъдзян (CNY 6235bn) и Хънан (CNY 5423bn).¹⁵

Административен център и най-голям град е Чънду. Населението му през 2021 г. е наброявало 9.4 млн.д. (7-ми в Китай след Шанхай, Пекин, Чунцин, Тиендзин, Гуанджоу и Шънджън).¹⁶

¹¹ **Chongqing University 2021:** Chongqing University. Chongqing. 2021. Available at: <https://cqu.edu.cn> [Accessed 1 October 2021])/ (**Times Higher Education 2021:** Best Universities in China 2022. Available at: <https://www.timeshighereducation.com/student/best-universities/best-universities-china> [Accessed 1 October 2021])

¹² **Southwest University 2021:** Southwest University. Chongqing. 2021. Available at: <https://www.swu.edu.cn> [Accessed 1 October 2021])

¹³ **National Bureau of Statistics of China 2021:** Office of the Leading Group of the State Council for the Seventh National Population Census. 2021. Available at: [www.stats.gov.cn/english/Press Release/202105/t20210510_1817188.html](http://www.stats.gov.cn/english/Press%20Release/202105/t20210510_1817188.html) [Accessed 11 May 2021]

¹⁴ **Britannica 2021:** Encyclopædia Britannica Inc. 2021. Available at: <https://www.britannica.com/place/Sichuan-Basin> [Accessed 27 September 2021]

¹⁵ **Statista 2020:** Gross domestic product (GDP) of China in 2019, by region (in billion yuan). 2020. Available at: <https://www.statista.com/statistics/278557/gdp-of-china-by-region/> [Accessed 1 October 2021]

¹⁶ **PopulationStat 2020:** World Statistical Data. 2020. Available at: <https://population-stat.com/china/> [Accessed 11 April 2020]

През последното десетилетие се превърна в един от най-големите технологични центрове на КНР, привличащ голямо количество чуждестранни инвестиции.

През 2019 г. икономиката на Чънду е осма по големина сред градовете в КНР (CNY 770bn) след Шанхай (CNY 1641bn), Пекин (CNY 1521bn), Шънджън (CNY 1213bn), Гуанджоу (CNY 1176bn), Тиендзин (CNY 1037bn), Чунцин (CNY 1033bn) и Суджоу (CNY 955bn).¹⁷

През 1988 г. е създадена т. нар. Високотехнологична зона за индустриално развитие, в която са изградили свои предприятия водещи световни компании в областта на електрониката и ИТ технологиите като китайските Lenovo, Huawei, BOE, ESWIN и GIS Tech, американските Intel, Dell, HP, Motorola, Microsoft, Cisco, Xerox, и Texas Instruments, тайванските Foxconn и MediaTek, германските SAP и Siemens, финландските Nokia и TietoEVRY, японската Canon, индийските NIIT и Wipro. Във високотехнологичната зона имат предприятия също така водещи световни фармацевтични и биомедицински компании като китайските Di'Ao, Masscura и HitGen, френската Sanofi, ирландско-американската Allergan и американската Medtronic.¹⁸

В Чънду е силно развита военната промишленост. В града се намира седалището на авиационната компания AVIC Chengdu Aircraft Industrial (Group) Co.Ltd., произвеждаща изстребителите от четвърто поколение Chengdu J-10 и от пето поколение Chengdu J-20 (освен САЩ (F-22 и F-35) и Русия (Su-57) само КНР произвежда изстребители пето поколение).¹⁹

Заводи за автомобили имат „Фолксваген“ (съвместно производство с FAW Group Corporation)²⁰, „Тойота“ (съвместно производство с FAW Group Corporation)²¹, „Пежо-Ситроен“ (съвместно производство с

¹⁷ **China Checkup 2021:** China Checkup – a service by Checkup Group Pty. Ltd. 2021. Available at: <https://www.chinacheckup.com/blog/china-city-economies> [Accessed 1 October 2021]

¹⁸ **Chengdu Hi-Tech Industrial Zone 2021:** Chengdu Hi-Tech Industrial Zone Management Committee Maintenance Unit. 2021. Available at: <https://www.cdht.gov.cn/gaoxin/c141851/gywm.shtml> [Accessed 1 July 2021]

¹⁹ **AVIC Chengdu Aircraft Industrial (Group) Co.Ltd. 2021:** AVIC Chengdu Aircraft Industrial (Group) Co.Ltd. Chengdu. 2021. Available at: <https://cac.avic.com> [Accessed 1 October 2021]

²⁰ **Volkswagen Group China 2021:** FAW-Volkswagen Chengdu Branch. 2021. Available at: <https://volkswagengroupchina.com.cn/en/volkswagen-group-china/plant2> [Accessed 1 October 2021]

²¹ **Toyota Motor Corporation 2021:** Toyota Asia-Pacific. Sichuan FAW Toyota Motor Co., Ltd. (SFTM). 2021. Available at: <https://global.toyota/en/company/profile/facilities/manufacturing-worldwide/asia.html?ga=2.224172819.901920463.1634806640-1110374482.1634806640> [Accessed 4 August 2021]

Dongfeng Motor Corporation)²² и „Волво“ (през 2010 г. става собственост на компанията от град Ханджоу Zhejiang Geely Holding (Geely Holding))^{23/24}.

Поделения в града са открили и много водещи чуждестранни банки като американските Citigroup и JP Morgan Chase, британските HSBC и Standard Chartered, японската MUFG и австралийско-новозеландската ANZ.²⁵

В града, който е сред водещите научни центрове в Китай, има 17 ВУЗ-а, най-престижните сред които са Съчуанският университет²⁶, Югозападният университет „Дзяотун“²⁷, Югозападният университет за икономика и финанси²⁸ и Университетът за електроника и технологии²⁹.

В Топ 100 на университетите в КНР влиза и намиращият се в град Ян Съчуански селскостопански университет³⁰.

През 1984 г. в Съчуан е открит центърът за изстрелване на сателити Сичан, който е сред четирите космодрума на КНР, заедно с Дзиуцуюн (открит през 1958 г. в пустинята Гоби; Вътрешна Монголия), Тайюен (открит през 1966 г. в провинция Шанси) и Уънчан (открит през 2014 г. в провинция Хайнан).³¹

²² **Group PSA 2017:** Group PSA International Presence China. 2017. Available at: <https://www.groupe-psa.com/en/automotive-group/international-presence/china-south-east-asia/> [Accessed 2 October 2021]

²³ **ScandAsia 2020:** Ruengching, Zazithorn. A Volvo Cars Chengdu car plant powered by 100 per cent renewable electricity. 2020. Available at: <https://scandasia.com/volvo-cars-chengdu-car-plant-powered-by-100-per-cent-renewable-electricity/> [Accessed 20 June 2020]

²⁴ **The New York Times 2010:** Nicholson, Chris V. Chinese Carmaker Completes Acquisition of Volvo from Ford. 2010. Available at: <https://www.nytimes.com/2010/08/03/business/global/03volvo.html> [Accessed 2 August 2010]

²⁵ **China Daily 2014:** Chao, Fu. More foreign banks arrive as Chengdu becomes financial hub. 2014. Available at: https://europe.chinadaily.com.cn/business/2014-10/30/content_18828629.htm [Accessed 30 October 2014]

²⁶ **Sichuan University 2021:** Sichuan University. Chengdu. 2021. Available at: <https://scu.edu.cn> [Accessed 2 October 2021]

²⁷ **Southwest Jiaotong University 2021:** Southwest Jiaotong University. Chengdu. 2021. Available at: <https://www.swjtu.edu.cn> [Accessed 2 October 2021]

²⁸ **Southwestern University of Finance and Economics 2021:** Southwestern University of Finance and Economics. Chengdu. 2021. Available at: <https://www.swufe.edu.cn> [Accessed 2 October 2021]

²⁹ **University of Electronic Science and Technology 2021:** University of Electronic Science and Technology. Chengdu. 2021. Available at: <https://www.uestc.edu.cn> [Accessed 2 October 2021]

³⁰ **Sichuan Agricultural University 2021:** Sichuan Agricultural University. Ya'An. 2021. Available at: <https://www.sicau.edu.cn> [Accessed 2 October 2021]

³¹ **Space.com 2020:** Weitering, Hanneke. China's Long March 2C rocket launches military surveillance satellites into orbit. 2020. Available at: <https://www.space.com/china-long-march-2c-yaogan-satellites-launch-success.html> [Accessed 24 March 2020]

На юг от Съчуан е разположен **Юннан** (47.2 млн. д.; 394.1 хил. км²), който е най-югозападната провинция на Китай, граничеща на запад с Мианмар, а на юг с Лаос и Виетнам.³²

Географското положение на Юннан го прави особено важен за развитието на икономическите и политическите отношения на КНР и страните-членки на АСЕАН.

Топографията на Юннан се определя от поредица от високи планински вериги, които са разположени близо една до друга и се разклоняват от Тибетското плато в югоизточна посока през провинцията. Провинцията се разделя на два обособени региона, разделени от планините Айлао – област с каньони на запад от тях и района на платото Юннан-Гуейджоу (Юннгуей) на изток.

Тъй като по-голямата част от територията е заета от планини и високи плата, около половината от нея е залесена. Климатът в долините между тях е субтропичен, влажен.

Заради планинското влияние дори на юг от Тропика на Рака зимните температури през януари рядко надхвърлят 18 градуса по Целзий.

През провинцията преминават няколко от най-големите азиатски реки: Яндзъ, Меконг и Салуин. Тук са изворите на Червената река и Перлената река, които се вливат в Южнокитайско море. Речните течения, с бързи и буйни води, са благоприятствали изграждането на множество ВЕЦ.

В провинцията се намират едни от най-големите залежи на калай в света. Значителни са също така залежите на мед, олово и цинк.

Климатичните условия в долините благоприятстват изключително много отглеждането на ориз и царевица. Отглеждат се също така захарна тръстика, чай, тютюн, памук, сладки картофи, цветя, цитруси, праскови, ябълки и круши. В най-южните райони са разпространени бананите и кафето. Кокосовата палма е рядкост.³³

През 2019 г. БВП на Юннан е бил на стойност (CNY 2322bn), което го нарежда на 18-о място в КНР.³⁴

³² **National Bureau of Statistics of China 2021:** Office of the Leading Group of the State Council for the Seventh National Population Census. 2021. Available at: www.stats.gov.cn/english/PressRelease/202105/t20210510_1817188.html [Accessed 11 May 2021]

³³ **Britannica 2021:** Encyclopædia Britannica Inc..2021. Available at: <https://www.britannica.com/place/Yunnan> [Accessed 27 September 2021]

³⁴ **Statista 2020:** Gross domestic product (GDP) of China in 2019, by region (in billion yuan). 2020. Available at: <https://www.statista.com/statistics/278557/gdp-of-china-by-region/> [Accessed 1 October 2021]

Административен център и най-голям град е Кунмин. Населението му през 2020 г. е наброявало 4,6 млн. д.³⁵

През 2019 г. икономиката на Кунмин е четиридесет и четвърта по големина в КНР (CNY 236bn).³⁶ Най-развитият индустриален отрасъл е цветната металургия. В града се намира седалището на една от трите най-големи китайски компании за производство на цветни метали – Yunnan Copper Company Limited³⁷.

Силно развити са също така тютюневата индустрия, черната металургия и машиностроенето. През 1992 г. са създадени Високотехнологична зона за индустриално развитие и Зона за икономическо и технологично развитие на Кунмин, с цел привличането на чуждестранни и местни инвестиции.³⁸

В града има 13 ВУЗ-а, най-престижният от които е Юннанският университет³⁹.

Гуейджоу (38.6 млн. д.; 176.2 хил. км²) граничи на север със Съчуан и Чунцин, на изток с Хунан, на юг с Гуанси-Чжуанския автономен район и на запад с Юннан.⁴⁰

По-голямата част от провинцията е разположена в източната част на платото Юннан-Гуейджоу (Юннгуей), съставено предимно от варовик и базалт. Надморската височина на платото се увеличава от около 700 метра в източната част на Гуейджоу до около 2000 метра на запад. Западните части на провинцията са заети предимно от гори, а в долините на изток е развито селското стопанство. Климатът е субтропичен, влажен. Над 260 дни в годината са дъждовни и облачни в района на административния център Гуейян.

³⁵ **PopulationStat 2020:** World Statistical Data. 2020. Available at: <https://population-stat.com/china/> [Accessed 11 April 2020]

³⁶ **China Checkup 2021:** China Checkup – a service by Checkup Group Pty. Ltd. 2021. Available at: <https://www.chinacheckup.com/blog/china-city-economies> [Accessed 1 October 2021]

³⁷ **Yunnan Copper Company Limited 2020:** Chalco – Aluminum Corporation of China. 2020. Available at: <https://www.yunnan-copper.com> & <https://www.chalco.com.cn> [Accessed 3 October 2021]

³⁸ **Kunming Hi-Tech Industrial Zone 2021:** Kunming for Investors. 2021. Available at: <https://en.www.km.gov.cn> [Accessed 3 October 2021]

³⁹ **Yunnan University 2021:** Yunnan University. Kunming. 2021. Available at: <https://www.ynu.edu.cn> [Accessed 3 October 2021]

⁴⁰ **National Bureau of Statistics of China 2021:** Office of the Leading Group of the State Council for the Seventh National Population Census. 2021. Available at: www.stats.gov.cn/english/PressRelease/202105/t20210510_1817188.html [Accessed 11 May 2021]

Основната зърнена култура е оризът, следван от царевичата. В районите, разположени на по-висока надморска височина, се отглеждат ечемик и овес. Важно търговско значение имат тютюнът (в Топ 3 на Китай), сладките картофи, фъстъците, захарната тръстика, захарното цвекло, конопът и сусамът. Субтропичният климат благоприятства отглеждането на чай по хълмовете, а провинцията е лидер по производството му в Китай.⁴¹

През 2019 г. БВП на Гуйджоу е бил на стойност (CNY 1677bn), което нарежда провинцията на 22-ро място в КНР.⁴²

Административен център и най-голям град е Гуйейн. Населението му през 2020 г. е наброявало 3.4 млн. д.⁴³

През 2019 г. икономиката на Гуйейн е шестдесет и пета по големина сред градовете в КНР (CNY 179bn).⁴⁴

На север от града се намира голямо находище на боксит, благодарение на което е развито производството на алуминий. Освен цветната е развита и черната металургия. Има големи предприятия за производство на промишлено и минно оборудване, железопътни превозни средства и оборудване, автомобилни гуми, изкуствени торове, стъкло, хартия, текстил, цигари и др.⁴⁵

В града има 9 ВУЗ-а, най-престижният от които е Гуйджоуският университет⁴⁶.

Докато Чунцин, Съчуан и Юннан имат по един представител в Топ 100 на най-големите икономически центрове на КНР, Гуйджоу има и втори – двумилионният Дзунци (CNY 148bn; 78 място), в който са развити тежката промишленост, производството на коприна и копринени изделия.⁴⁷

⁴¹ **Britannica 2021:** Encyclopædia Britannica Inc..2021. Available at: <https://www.britannica.com/place/Guizhou> [Accessed 27 September 2021]

⁴² **Statista 2020:** Gross domestic product (GDP) of China in 2019, by region (in billion yuan). 2020. Available at: <https://www.statista.com/statistics/278557/gdp-of-china-by-region/> [Accessed 1 October 2021]

⁴³ **PopulationStat 2020:** World Statistical Data. 2020. Available at: <https://population-stat.com/china/> [Accessed 11 April 2020]

⁴⁴ **China Checkup 2021:** China Checkup – a service by Checkup Group Pty. Ltd. 2021. Available at: <https://www.chinacheckup.com/blog/china-city-economies> [Accessed 1 October 2021]

⁴⁵ **Britannica 2021:** Encyclopædia Britannica Inc..2021. Available at: <https://www.britannica.com/place/Guiyang> [Accessed 27 September 2021]

⁴⁶ **Guizhou University 2021:** Guizhou University. Guiyang. 2021. Available at: <https://www.gzu.edu.cn> [Accessed 3 October 2021]

⁴⁷ **China Checkup 2021:** China Checkup – a service by Checkup Group Pty. Ltd. 2021. Available at: <https://www.chinacheckup.com/blog/china-city-economies> [Accessed 1 October 2021]

Тибетският автономен район (3.6 млн. д.; 1228.4 хил. км²) е един от петте автономни района на КНР, заедно с Вътрешна Монголия, Нинся-Хуейския автономен район, Синдзян-Уйгурския автономен район и Гуанси-Чжуанския автономен район. На второ място по територия и на последно по население.⁴⁸

Разположен е предимно върху Тибетското плато, най-южните му части се намират в Хималайската планинска система.

На юг граничи с Индия, Непал, Бутан и Мианмар, на запад със спорния между Индия и Пакистан Кашмир, на северозапад със Синдзян-Уйгурския автономен район, на север с провинция Цинхай, на изток с провинция Съчуан, а на югоизток с провинция Юннан.

Климатът е високопланински, с ниски температури, сух, с ниска влажност на въздуха. Хималаите препятстват достигането на мусоните до Тибет и валежите намаляват от юг на север. Ниските нощни и сутрешни температури се чувстват по-ниски заради силните ветрове, които духат през по-голямата част от годината. Заради хладния сух въздух зърното може безопасно да се съхранява в продължение на 50 до 60 години, изсушеното сурово месо и масло могат да бъдат запазени повече от една година, а епидемиите са редки.

Основната зърнена култура е ечемикът (сорт, разработен за отглеждане при висока надморска височина). Пшеница, ръж, царевича и ориз се отглеждат само в ограничени райони на югоизток. Други важни култури са просото, елдата, бобът, конопът и рапицата. През последните години в парникови съоръжения се отглеждат плодове, зеленчуци и цветя. Масло то от як е основният млечен продукт. Повечето домашни животни са якове, коне, мулета, магарета и кози. През последните години се насърчава отглеждането на крави, овце, свине и пилета.⁴⁹

През 2019 г. БВП на Тибет е бил на стойност (CNY 170bn), което нарежда автономният район на 31-во, последно място в КНР.⁵⁰

Административен център и най-голям град е Лхаса. Населението ѝ през 2020 г. е наброявало 0.5 млн. д.⁵¹

⁴⁸ **National Bureau of Statistics of China 2021:** Office of the Leading Group of the State Council for the Seventh National Population Census. 2021. Available at: www.stats.gov.cn/english/PressRelease/202105/t20210510_1817188.html [Accessed 11 May 2021]

⁴⁹ **Britannica 2021:** Encyclopædia Britannica Inc..2021. Available at: <https://www.britannica.com/place/Tibet> [Accessed 27 September 2021]

⁵⁰ **Statista 2020:** Gross domestic product (GDP) of China in 2019, by region (in billion yuan). 2020. Available at: <https://www.statista.com/statistics/278557/gdp-of-china-by-region/> [Accessed 1 October 2021]

⁵¹ **PopulationStat 2020:** World Statistical Data. 2020. Available at: <https://population-stat.com/china/> [Accessed 11 April 2020]

Намира се в южната част на Тибет, на 3650 м надморска височина.

През 2019 г. икономиката на Лхаса не влиза в Топ 100 на градовете в КНР. До 1951 г. тя се основава на историческите търговски пътища, които се свързват Лхаса с Китай, Индия, Непал и Бутан. Освен занаятчийството е имало фабрика за боеприпаси и монетен двор. През 80-те години започват да се създават експериментални ферми извън града и да се насърчава научното развъждане на добитъка. Изградени са също така малки и средни предприятия за производство на електромотори, преработка на вълна, фармацевтика, бира, производство на торове, поддръжка и ремонт на моторни превозни средства, сглобяване на трактори, производство на килими, както и производство на цимент.

Лхаса е свързана по шосе с големите градове в провинциите Съчуан и Цинхай и Синдзян-Уйгурския автономен регион. Сравнително голямо и модерно летище предлага пътнически услуги до Пекин и други големи китайски градове, а също и до Катманду, Непал. През 2006 г. е открита железопътна линия, свързваща Лхаса и Голмуд в провинция Цинхай.⁵²

Първият участък на Цинхай-Тибетската железница, свързващ административния център на провинция Цинхай – Синин, с втория по големина град в провинцията – Голмуд, с дължина 815 км, е пуснат в експлоатация през 1984 г. Вторият участък, свързващ Голмуд с Лхаса, с дължина 1140 км, е пуснат в експлоатация на 1 юли 2006 г. Тангла е най високата железопътна спирка в света, намираща се на 5072 м надморска височина⁵³.

През 1985 г. в Лхаса е основан Тибетският университет⁵⁴, включен в разработения от Министерството на образованието на КНР през 1995 г. „Проект 211“, според който на 100 университета е възложено да готвят елитни специалисти за осъществяване на национални проекти.

През август 2014 г. е пусната в експлоатация железница от Лхаса до намиращия се в областта У-Цанг град Шигаце, с дължина 253 км. Планирано е около 2025–2030 г. градът да се свърже с железница със столицата на Непал, Катманду, с дължина от 640 км.⁵⁵ По този начин Непал

⁵² **Britannica 2021:** Encyclopædia Britannica Inc..2021. Available at: <https://www.britannica.com/place/Lhasa-China> [Accessed 27 September 2021]

⁵³ **BBC News 2006:** Hu opens world's highest railway. 2006. Available at: <https://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/5133220.stm> [Accessed 1 July 2006]

⁵⁴ **Tibet University 2021:** Tibet University. Lhasa. 2021. Available at: <https://www.utibet.edu.cn> [Accessed 3 October 2021]

⁵⁵ **China Daily 2018:** Yongqi, Hu. Railway project to link Tibet, Nepal. 2018. Available at: <https://www.chinadaily.com.cn/a/201806/22/WS5b2c3553a3103349141dda6f.html> [Accessed 22 June 2018]

ще намали силната си зависимост от Индия и ще разшири връзките си с Китай.⁵⁶

Очаква се през 2025 г. да завърши строителството на Съчуан-Тибетската железница, свързваща Чънду с Лхаса, с дължина 1838 км. В зависимост от релефа средната скорост на влака ще варира от 120 до 200 км/ч, а разстоянието ще се изминава за 13 часа.⁵⁷

Освен откритото през 1965 г. летище в Лхаса „Гонггар“ (3570 м надморска височина), в Тибет са построени още четири граждански летища – през 1994 г. е открито летището „Камдо Бамда“ (4334 м надморска височина), през 2006 г. – „Нинчи Менлин“ (2949 м надморска височина), през 2010 г. – летището „Нгари Гюкса“ (4272 м надморска височина) и „Летището на мира в Шигаце“ (3782 м надморска височина). През 2010 г. започва строителството на летището „Нагку Дагринг“ (4436 м надморска височина – най-високото в света).⁵⁸

Развитието на железопътния и въздушния транспорт е от особено важно значение за отрасъла на туризма, в който преди пандемията от коронавирус е било заето 12 % от населението. През 2019 г. Тибет е посетен от над 40 милиона туристи, ръст от 19 % спрямо 2018 г.⁵⁹

БИБЛИОГРАФИЯ

AVIC Cheng'du Aircraft Industrial (Group) Co.Ltd. 2021: AVIC Cheng'du Aircraft Industrial (Group) Co.Ltd. Chengdu. 2021. Available at: <https://cac.avic.com> [Accessed 1 October 2021]

BBC News 2006: Hu opens world's highest railway. 2006. Available at: <https://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/5133220.stm> [Accessed 1 July 2006]

Britannica 2021: Encyclopædia Britannica Inc. 2021. Available at: <https://www.britannica.com/> [Accessed 27 September 2021]

⁵⁶ **Japan Times 2019:** Sangraula, Bikash. To decrease its dependence on India, Nepal eagerly awaits China rail plan. 2019. Available at: <https://www.chinadaily.com.cn/a/201806/22/WS5b2c3553a3103349141dda6f.html> [Accessed 11 October 2019]

⁵⁷ **China Daily 2021:** Wangshu, Luo. Toughest sections yet to be built in Sichuan-Tibet Railway. 2021. Available at: <https://www.chinadaily.com.cn/a/201806/22/WS5b2c3553a3103349141dda6f.html> [Accessed 9 March 2021]

⁵⁸ **China Daily 2015:** Xinhua. China to stop building extremely high plateau airports. 2015. Available at: https://europe.chinadaily.com.cn/business/2014-10/30/content_18828629.htm [Accessed 24 April 2015]

⁵⁹ **Xinhuanet 2020:** Xinhua. Tibet receives over 40 mln tourists in 2019. 2020. Available at: <https://www.chinadaily.com.cn/a/201806/22/WS5b2c3553a3103349141dda6f.html> [Accessed 7 January 2020]

Changan Auto 2021: Changan Automobile Company Limited. 2021. Available at: [https:// www. globalchangan.com](https://www.globalchangan.com) [Accessed 1 October 2021]

Chengdu Hi-Tech Industrial Zone 2021: Chengdu Hi-Tech Industrial Zone Management Committee Maintenance Unit. 2021. Available at: [https://www.cdht.gov.cn/gaoxin/ c141851/ gywm.shtml](https://www.cdht.gov.cn/gaoxin/c141851/gywm.shtml) [Accessed 1 July 2021]

China Checkup 2021: China Checkup – a service by Checkup Group Pty. Ltd. 2021. Available at: <https://www.chinacheckup.com/blog/china-city-economies> [Accessed 1 October 2021]

China Daily 2014: Chao, Fu. More foreign banks arrive as Chengdu becomes financial hub. 2014. Available at: [https://europe.chinadaily.com.cn/business/ 2014-10/30/ content_ 18828629.htm](https://europe.chinadaily.com.cn/business/2014-10/30/content_18828629.htm) [Accessed 30 October 2014]

China Daily 2015: Xinhua. China to stop building extremely high plateau airports. 2015. Available at: [https://europe.chinadaily.com.cn/business/ 2014-10/30/ content_ 18828629.htm](https://europe.chinadaily.com.cn/business/2014-10/30/content_18828629.htm) [Accessed 24 April 2015]

China Daily 2018: Yongqi, Hu. Railway project to link Tibet, Nepal. 2018. Available at: [https://www.chinadaily.com.cn/a/ 201806/22/ WS5b2c3553a 3103349141d da6f.html](https://www.chinadaily.com.cn/a/201806/22/WS5b2c3553a3103349141dda6f.html) [Accessed 22 June 2018]

China Daily 2021: Wangshu, Luo. Toughest sections yet to be built in Sichuan-Tibet Railway. 2021. Available at: [https://www.chinadaily.com.cn/a/ 201806/22/ WS5b2c3553a 3103349141d da6f.html](https://www.chinadaily.com.cn/a/201806/22/WS5b2c3553a3103349141dda6f.html) [Accessed 9 March 2021]

Chongqing Iron & Steel 2021: Chongqing Iron & Steel (Group) Ltd.). 2021. Available at: <https://www.cqgtjt.com/intro/13.html> [Accessed 1 October 2021]

Chongqing University 2021: Chongqing University. Chongqing. 2021. Available at: <https://cqu.edu.cn> [Accessed 1 October 2021]

Group PSA 2017: Group PSA International Presence China. 2017. Available at: <https://www.groupe-psa.com/en/automotive-group/international-presence/china-south-east-asia/> [Accessed 2 October 2021]

Guizhou University 2021: Guizhou University. Guiyang. 2021. Available at: <https://www.gzu.edu.cn> [Accessed 3 October 2021]

Japan Times 2019: Sangraula, Bikash. To decrease its dependence on India, Nepal eagerly awaits China rail plan. 2019. Available at: [https://www.chinadaily.com.cn/a/ 201806/22/ WS5b2c3553a 3103349141d da6f.html](https://www.chinadaily.com.cn/a/201806/22/WS5b2c3553a3103349141dda6f.html) [Accessed 11 October 2019]

Kunming Hi-Tech Industrial Zone 2021: Kunming for Investors. 2021. Available at: <https://en.www.km.gov.cn> [Accessed 3 October 2021]

Lifan Technology 2021: Lifan Group Corporation. 2021. Available at: <https://www.lifan.com> [Accessed 1 October 2021]

MV Agusta 2021: MV Agusta Motor S.p.A. 2021. Available at: <https://www.mvagusta.com/> [Accessed 1 October 2021]

National Bureau of Statistics of China 2021: Office of the Leading Group of the State Council for the Seventh National Population Census. 2021. Available at: www.stats.gov.cn/english/PressRelease/202105/t20210510_1817188.html [Accessed 11 May 2021]

PopulationStat 2020: World Statistical Data. 2020. Available at: <https://populationstat.com/china/> [Accessed 11 April 2020]

ScandAsia 2020: Ruengching, Zazithorn. A Volvo Cars Chengdu car plant powered by 100 per cent renewable electricity. 2020. Available at: <https://scandasia.com/volvo-cars-chengdu-car-plant-powered-by-100-per-cent-renewable-electricity/> [Accessed 20 June 2020]

Sichuan Agricultural University 2021: Sichuan Agricultural University. Ya'An. 2021. Available at: <https://www.sicau.edu.cn> [Accessed 2 October 2021]

Sichuan University 2021: Sichuan University. Chengdu. 2021. Available at: <https://scu.edu.cn> [Accessed 2 October 2021]

Southwest Aluminum 2021: Southwest Aluminum (Kunshan) Co. Ltd. 2021. Available at: <https://www.southwest-aluminum.com> [Accessed 1 October 2021]

Southwest Jiaotong University 2021: Southwest Jiaotong University. Chengdu. 2021. Available at: <https://www.swjtu.edu.cn> [Accessed 2 October 2021]

Southwest University 2021: Southwest University. Chongqing. 2021. Available at: <https://www.swu.edu.cn> [Accessed 1 October 2021]

Southwestern University of Finance and Economics 2021: Southwestern University of Finance and Economics. Chengdu. 2021. Available at: <https://www.swufe.edu.cn> [Accessed 2 October 2021]

Space.com 2020: Weitering, Hanneke. China's Long March 2C rocket launches military surveillance satellites into orbit. 2020. Available at: <https://www.space.com/china-long-march-2c-yaogan-satellites-launch-success.html> [Accessed 24 March 2020]).

Statista 2020: Gross domestic product (GDP) of China in 2019, by region (in billion yuan). 2020. Available at: <https://www.statista.com/statistics/278557/gdp-of-china-by-region/> [Accessed 1 October 2021]

Tibet University 2021: Tibet University. Lhasa. 2021. Available at: <https://www.utibet.edu.cn> [Accessed 3 October 2021]

Times Higher Education 2021: Best Universities in China 2022. Available at: <https://www.timeshighereducation.com/student/best-universities/best-universities-china> [Accessed 1 October 2021]

The New York Times 2010: Nicholson, Chris V. Chinese Carmaker Completes Acquisition of Volvo from Ford. 2010. Available at: <https://www.nytimes.com/2010/08/03/business/global/03volvo.html> [Accessed 2 August 2010]

Toyota Motor Corporation 2021: Toyota Asia-Pacific. Sichuan FAW Toyota Motor Co., Ltd. (SFTM). 2021. Available at: https://global.toyota/en/company/profile/facilities/manufacturing-worldwide/asia.html?_ga=2.224172819.901920463.1634806640-1110374482.1634806640 [Accessed 4 August 2021]

University of Electronic Science and Technology 2021: University of Electronic Science and Technology. Chengdu. 2021. Available at: <https://www.uestc.edu.cn> [Accessed 2 October 2021] Volkswagen Group China 2021: FAW-Volkswagen Chengdu Branch. 2021. Available at: <https://volkswagengroupchina.com.cn/en/volkswagengroupchina/plant2> [Accessed 1 October 2021]

Xinhuanet 2020: Xinhua. Tibet receives over 40 mln tourists in 2019. 2020. Available at: <https://www.chinadaily.com.cn/a/201806/22/WS5b2c3553a3103349141dda6f.html> [Accessed 7 January 2020]

Yunnan Copper Company Limited 2020: Chalco – Aluminum Corporation of China. 2020. Available at: <https://www.yunnan-copper.com> & <https://www.chalco.com.cn> [Accessed 3 October 2021]

Yunnan University 2021: Yunnan University. Kunming. 2021. Available at: <https://www.ynu.edu.cn> [Accessed 3 October 2021]